

KUTSESTANDARD

Jaotusvõrgu elektrik, tase 5

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid.

Jaotusvõrgu elektrik, tase 5 kutsestandard on kutsehariduse õppekava, täiendkoolitusprogrammide ja isikute kutsealaste kompetentside hindamise alus.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Jaotusvõrgu elektrik, tase 5	5

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus

Jaotusvõrgu elektrikud täidavad elektriliinide, alajaamade, jaotlate ning elektrienergia tootmisüksuste ja seadmete ehitamise ja käitamisega seotud ülesandeid.

Jaotusvõrgu elektrik, tase 5 täidab madal- ja kõrgepinge elektrivõrgu paigaldamise, hoolduse ning käidu toimingutega seonduvaid varieeruvaid ülesandeid. Ta töötab iseseisvalt või töö juhtijana olukordades, kus võivad ette tulla ettearvamatud muutused. Võtab vastutust teiste töötulemuste ning kaastöötajate ja töötsoonis viibivate kõrvaliste isikute ohutuse eest.

Pärast vastava täienduskoolituse läbimist võib ta teha elektritöid kõrgepinge alajaamades, kõrgepingeliinidel, trammi- ja trollivõrgu ning elektriraudteede alal, alternatiivenergiaallikatest elektri tootmisel või mõõteseadmetega tehtavas töös.

Seotud kutse:

Jaotusvõrgu elektrik, tase 4

A.2 Tööosad

A.2.1 Töö kavandamine ja ettevalmistamine

2.1.1 Tööülesande sisuga tutvumine ja riskide hindamine.

2.1.2 Oma tegevuse kavandamine.

A.2.2 Töökeskkonna ohutuse tagamine

2.2.1 Elektri- ja tuleohutuse tagamine.

2.2.2 Eritööde ohutuse tagamine.

2.2.3 Tegutsemine tööõnnetuse korral.

2.2.4 Ohutusalane juhendamine.

A.2.3 Välispaigaldiste ja seadmete ehitamine ja käit

2.3.1 Töökohta organiseerimine.

2.3.2 Kuni 20 kV õhuliinide ehitamine.

2.3.3 Kuni 20 kV kaabelliinide ehitamine.

2.3.4 Välisvalgustuse paigaldamine.

2.3.5 Jaotusvõrgu alajaamade ja kilpide ehitamine.

2.3.6 Arvestus- ja andmeside seadmete paigaldamine, häälestamine.

2.3.7 Paigaldiste käit ja hooldus.

2.3.8 Rikete tuvastamine ja kõrvaldamine.

A.2.4 Juhtimine ja juhendamine

2.4.1 Töö korraldamine.

2.4.2 Töötajate juhendamine.

Valitavad tööosad

A.2.5 Kõrgepingeliinide tööd alates 35 kV.
A.2.6 Kõrgepinge alajaama tööd.
A.2.7 Mõõteseadmetega tehtavad tööd.
A.2.8 Trammi- ja trollivõrgu ning elektriraudtee tööd.
A.2.9 Elektri tootmine alternatiiv -energiaallikatest.

A.3 Töö keskkond ja eripära

Töötatakse peamiselt välitingimustes töötsoonides, kus tuleb teha pingevalu, pingelähedasi või pingealuseid toiminguid. Elektriohu ja trauma vältimiseks on töötaja kohustatud järgima töötoimingu juhtijate nõuandeid ning töö- ja elektriohutuse eeskirju ja juhiseid. Töö eeldab füüsilist pingutust ja kõrgustes tegutsemist. Tööga kaasnevad võimalikud ohud on elektrilööki, elektrikaare termiline toime, pingutatavad juhtmed ja trossid, töötavad transpordivahendid ja mehhanismid ning ekstreemsetest ilmastikutingimustest tingitud kahjustused, mistõttu nõutakse isikukaitsevahendite kasutamist ja eririietuse kandmist. Tööaeg on paindlik, sõltuvalt vajadusest tuleb töötada väljaspool tavapärasest tööaega.

A.4 Töövahendid

Põhilisteks töövahenditeks on käsi- ja spetsiaaltööriistad, mehhanismid ja mõõteseadmed.

A.5 Tööks vajalikud isikuomadused

Tööga toimetulek eeldab füüsilist vastupidavust, täpseid ja koordineeritud liigutusi, normaalset nägemist ja kuulmist ning võimet töötada kõrgustes. Tööd toetavad keskendumis- ja kohanemis- ja organiseerimisvõime, järjekindlus, emotsionaalne stabiilsus, meeskonnas töötamise oskus, loogiline mõtlemine, analüüsivõime ja suhtlemisoskus.

A.6 Kutsealane ettevalmistus

Elektrikuks saab õppida kutseõppeasutuses, täiskasvanute koolituskursustel või töökohal.

A.7 Enamlevinud ametinimetused

Elektrik, elektrimontöör, käiduelektrik.

A.8 Regulatsioonid kutsealal tegutsemiseks

Elektriohutusseaduse kohaselt on kohustuslik enne elektritöödele asumist läbida elektritööde ohutuse koolitus. Töötervishoiu ja tööohutuse seaduse kohaselt lubatakse elektritöödele isikud, kes on vähemalt 18 aastat vanad ning kelle pädevus ja tervislik seisund vastavad tehtavale tööle. Tervisliku kontrolli perioodiline läbimine on kohustuslik. Elektri eritöid (nt pingealused tööd, tuletöid) võib sooritada ainult elektripaigaldiste valdkonna õigusakte järgiva koolituse läbimisel.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Selle kutse taotlemisel on nõutav kompetentside B.2.1 – B.2.4 ja läbiva kompetentsi B.2.10 tõendamine. Valitavate kompetentside B.2.5-B.2.9 tõendamine on vabatahtlik.

B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.2.1 Töö kavandamine ja ettevalmistamine

EKR tase 5

Tegevusnäitajad:

- 1) loeb ja saab aru skeemidest, tehnilisest dokumentatsioonist;
- 2) oskab projektdokumentatsiooniga kokku viia looduses mahamärgitud rajatiste tähistused;
- 3) hindab objekti/töökoha ohte, kasutades sobivaid riski hindamise meetodeid;
- 4) kavandab oma tööd, lähtudes ohtude astmest ja seatud eesmärgist;

- 5) koostab ajagraafiku, arvestades tööde mahtu, tähtaegu;
6) valib vastavalt tööülesandele töövahendid, seab need töökorda.

Teadmised:

- 1) kutseala põhilised tööriistad ja -vahendid, liigid, kasutusala;
2) asukoha määramiseks vajalikud tehnilised vahendid (GPS seade jt).

Hindamismeetod(id):

Kirjalik test, proovitöö või töökohal jälgimine, intervjuu

B.2.2 Töökeskkonna ohutuse tagamine objektil

EKR tase 5

Tegevusnäitajad:

- 1) järgib elektritööde ajal elektri- ja tuleohutuse nõudeid;
- 2) järgib töstetööde ohutust, valdab seadmetega ja käsitsi tehtavatel töstetöödel nõuetekohaseid töövõtteid;
- 3) järgib inimeste töstmisel õigusaktidega sätestatud nõudeid;
- 4) järgib tee- ja töömaal töötamise ohutusnõudeid;
- 5) järgib redelitel ja tellingutel töötamise ohutusnõudeid;
- 6) tööõnnetuse korral tegutseb oma kohustuste ja vastutuse kohaselt;
- 7) tunneb ja kasutab põhilisi esmaabivõtteid;
- 8) järgib kasutus- ja ohutusjuhendite nõudeid;
- 9) jälgib ja korraldab tööühma liikmete, sh praktikantide tööohutust;
- 10) nõustab tööohutusalaselt objektil viibivaid mitteelektriala isikuid (allhanke tegijaid, ehitajad), tõkestab juurdepääsu naabruses asuvatele pingestatud osadele.

Hindamismeetod(id):

Kirjalik test, proovitöö või tööandjate hinnangulehed, intervjuu.

B.2.3 Välispaigaldiste ja seadmete ehitamine ja käit

EKR tase 5

Tegevusnäitajad:

- 1) valmistab ette käepärase ja ohutu töökoha, hoiab selle puhta ja korras, pärast tööde lõpetamist korrastab töökoha;
- 2) paigaldab trassid ning materjalide ja töövahendite ladustuskohad objektile, jälgib, et need ei häiriks objektil normaalset tööd ega kahjustaks liigselt keskkonda;
- 3) püstitab kande-, ankru-, nurga- ja hargnemismastid ning seadmestab need;
- 4) paigaldab tõmmitsad ja toed;
- 5) monteerib mastidele õhuliini armatuuri traaversid ja isolaatorid;
- 6) ehitab kordusmaanduse;
- 7) paigaldab ja jätkab juhtmed;
- 8) paigaldab lülited;
- 9) valmistab ette kaevise ja paigaldab kaablid;
- 10) kontrollib kaabli isolatsiooni korrasolekut;
- 11) ühendab kaabli kilpidesse;
- 12) paigaldab vajalikud märgistused ja kaitsekatted;
- 13) paigaldab erinevaid valgusteid ehitiste, rajatiste, sh teede valgustamiseks;
- 14) ehitab, hooldab ja käitab välisvalgustusliine ja -paigaldisi;
- 15) ehitab mast- ja komplektalajaamu, paigaldab seadmeid ning rajab nendele maanduspaigaldised;
- 16) paigaldab, reguleerib ja häälestab jaotuskilpe, lüliteid ja kaitseaparatuuri;
- 17) paigaldab arvestid, voolu- ja pingetrafod ning kontsentraatorid;
- 18) paigaldab ja häälestab arvestus- ja andmeside seadmed;
- 19) suhtleb kliendiga, annab sisulisi selgitusi;
- 20) kontrollib elektrivõrkude seisukorda, kasutusjuhendite ja kehtivate normide vastavust;
- 21) kontrollib ehitatud paigaldise vastavust nõuetele: mõõdab ja teeb mõõtmistulemuste kajastamiseks vajalikud arvutused;
- 22) korraldab hooldatavate seadmete ja elektripaigaldiste katkematu ja kindla töö;
- 23) teeb elektriosa plaanilise- ja ennetusremondi (korralise hoolduse) remondigraafiku järgi;
- 24) jälgib võrkude seisukorda, leiab mõõteseadmete abil võrgu talitushäiringu, teavitab vastutavat isikut, likvideerib rikke oma pädevuse piires;
- 25) teeb madalpinge mõõtmiste alusel järeldusi keskpinge võrgu seisundi kohta;
- 26) kontrollib kaitselahutusmeetmete tõhusust;
- 27) rakendab meetmeid iseenesliku tagasilülituste vältimiseks;

28) kontrollib pingetust; 29) lühistab ja maandab seadmed ja kaablid.	
Teadmised: 1) elektriliinide ja alajaamade ehitamise üldehitustööd; 2) enim kasutatavate kaablite liigid ja otstarve; 3) kaablipaigaldusviisid; 4) välisvalgustuse juhtimis- ja automaatikaseadmed; 5) välisvalgustuses kasutatavad valgustuse allikad (kõrgrõhu NA lamp, Metallhaliid, LED jne); 6) valgustuse normid ja nõuded; 7) enamlevinud valgusallikate kasutustingimused; 8) komplektalajaamade seadmete tööpõhimõtte, kasutusala; 9) arvestus- ja andmeside seadmete tööpõhimõtte, kasutusala; 10) elektriala kvaliteedi standardi nõuded jaotusvõrgu kohta; 11) enamlevinud jaotusvõrgus ettetulevate häiringute liigid; 12) toiteallikate, türistorregulaatorite ja sagedusmuundurite mõju võrkudele; 13) elektromagnetilise ühilduvuse ja -kaitstuse põhimõtted.	
Hindamismeetod(id): Kirjalik test, proovitöö või tööandjate hinnangulehed, intervjuu.	
B.2.4 Juhtimine ja juhendamine	EKR tase 5
Tegevusnäitajad: 1) planeerib eesmärgipäraselt tööühma tegevuse, arvestab võimalike muutustega; 2) käivitab ja korraldab tegevust ning jaotab tööülesande vastavalt oma vastutusalale; 3) kavandab säästlikult ressursse; 4) delegeerib oma tööülesanded asjakohaselt ja õiglaselt; 5) jälgib planeeritud tegevuse elluviimisel tähtaegadest kinnipidamist; 6) selgitab töö tegemise viise ja probleemide lahendusi; 7) hindab töötajate töö tulemusi; 8) juhendab töötajaid ja annab hinnangu nende tegevuse tulemustele; tutvustab ohutuid töövõtteid.	
Teadmised: 1) ettevõtte üksuste struktuur; 2) tööseadusandluse alused; 3) meeskonnatöö põhimõtted; 4) dokumendihaldus; 5) elektriala õigusaktid ja normdokumendid; 6) suhtleb eesti keeles tasemel B2 (Lisa 1); 7) kasutab levinumaid tekstitöötlus- ja tabelarvutusprogramme ning neil põhinevaid dokumenteerimisprogramme.	
Hindamismeetod(id): Kirjalik test, proovitöö või tööandjate hinnangulehed, intervjuu.	

VALITAVAD KOMPETENTSID

Valitavate kompetentside B.2.5-B.2.9 tõendamine on vabatahtlik.

B.2.5 Kõrgepingeliinide tööd, alates 35 kV	EKR tase 5
Tegevusnäitajad: 1) ehitab õhu- ja kaabelliine; 2) hooldab kõrgepingevõrke.	
Teadmised: 1) elektri kvaliteedi ja häiringud kõrgepinges.	
Hindamismeetod(id): Kirjalik test, proovitöö või tööandjate hinnangulehed, intervjuu.	

B.2.6 Kõrgepinge alajaama tööd	EKR tase 5
Tegevusnäitajad: 1) paigaldab releekaitse- ja automaatika seadmeid; 2) hooldab alajaamu.	
Teadmised: 1) elektrialajaamade primaar- ja sekundaar- ning omatarbeseadmete tööpõhimõtted; 2) enamlevinud häiringud kõrgepinge alajaamades; 3) elektriliinide ja alajaamade ehitamiseks vajalike üldehitustööde liigid.	
Hindamismeetod(id): Kirjalik test, proovitöö või tööandjate hinnangulehed, intervjuu.	
B.2.7 Mõõteseadmetega tehtavad tööd	EKR tase 5
Tegevusnäitajad: 1) paigaldab arvestussüsteeme ja kaugloetavaid mõõteseadmeid; 2) ehitab mõõtepunkte keskpinge võrgus, kasutades pinge- ja voolutrafosid; 3) hooldab mõõteseadmeid.	
Teadmised: 1) elektrienergia arvestusseadmete (arvestid, kaitselülitid, programmkellad) tööpõhimõtted.	
Hindamismeetod(id): Kirjalik test, proovitöö või tööandjate hinnangulehed, intervjuu.	
B.2.8 Trammi- ja trollivõrgu ning elektriraudtee tööd	EKR tase 5
Tegevusnäitajad: 1) ehitab õhu- ja kaabelliine trammi kontaktvõrgu tarbeks; 2) ehitab õhu- ja kaabelliine trollibussi kontaktvõrgu tarbeks; 3) ehitab õhu- ja kaabelliine elektriraudtee kontaktvõrgu tarbeks; 4) hooldab elektritranspordi kontaktvõrku.	
Teadmised: 1) alalisvoolu seadmed	
Hindamismeetod(id): Kirjalik test, proovitöö või tööandjate hinnangulehed, intervjuu.	
B.2.9 Elektri tootmine alternatiivenergiaallikatest	EKR tase 5
Tegevusnäitajad: 1) ehitab ja hooldab päikeseelektri(mikro)jaamu; 2) ehitab ja hooldab kuni 10 kW tuulegeneraatoreid.	
Teadmised: 1) alternatiivenergiaallikate liigid ja tööpõhimõtted.	
Hindamismeetod(id): Kirjalik test, proovitöö või tööandjate hinnangulehed, intervjuu.	

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.2.10 Jaotusvõrgu elektrik, tase 5 kutset läbiv kompetents	EKR tase 5
Tegevusnäitajad: 1) järgib kõikides tööprotsessi etappides seadusandlusest tulenevaid töötervishoiu-, keskkonnahoiu-, tööohutus- ja elektriohutuse nõudeid; 2) tegutseb häire- ja eriolukordades sobival viisil: edastab operatiivselt infot, kasutab põhilisi esmaabivõtteid; 3) kasutab oma töös ergonoomilisi ja ohutuid töövõtteid ning isikukaitsevahendeid; 4) käsitleb hoolikalt tööriistu ja seadmeid ning hoiab neid puhtana ja korras, ei jäta töötavaid seadmeid valveta; 5) käitleb nõuetekohaselt töö käigus tekkinuid jäätmeid; 6) kontrollib oma valmis tööd, hindab töötulemuse vastavust standarditele, töö ülesandes püstitatud eesmärgile;	

- 7) valmistab ette töö üleandmise dokumendid;
- 8) vormistab mõõtmiste jm toimingute tulemused vastavalt ettevõttes kehtestatud korrale;
- 9) kirjeldab tehtud töö mahtu, materjalide kulu, tööks kulunud aega, tehtud hooldustoiminguid;
- 10) on avatud koostööle, osaleb meeskonnatöös; suhtleb klientide ja kolleegidega, tegutseb parima ühise tulemuse saavutamise nimel;
- 11) koostab objekti riskianalüüsi, planeerib oma tööd, lähtudes riski astmest ja seatud eesmärgist;
- 12) võtab kohustusi ja vastutab nende tähtajalise täitmise eest oma kompetentsuse piires;
- 13) valdab erialast terminoloogiat, loeb tehnilist dokumentatsiooni;
- 14) on võimeline lugema ingliskeelset tehnilist dokumentatsiooni;
- 15) väljendab end arusaadavalt ja selgelt kõnes ja kirjas;
- 16) kasutab matemaatika ja IT rakendusi;
- 17) kasutab töös arvutit ja sidevahendeid;
- 18) täiendab end tööalaselt, hoiab end kursis tehnoloogiliste uuendustega.

Teadmised:

- 1) juhendmaterjalid ja õigusaktid;
- 2) teksti- ja tabelprogrammid, eriprogrammid;
- 3) klienditeeninduse põhimõtted;
- 4) elektrotehnika, elektroautomaatika põhitõed;
- 5) kutsealal kasutatavad elektrimaterjalid, nende omadused.

Hindamismeetod(id):

Läbivaid kompetentse hinnatakse integreeritult kõigi teiste kutsestandardis toodud kompetentside hindamise käigus.

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	07-26032014-1.4/2k
2. Kutsestandardi koostajad	Vladimir Aunapuu, Elektrilevi OÜ Arvo Ulla, Eesti Elektritööde Ettevõtjate Liit Indrek Sild, Elektrilevi OÜ Andrus Reinmann, Empower AS
3. Kutsestandardi kinnitaja	Energeetika, Mäe- ja Keemiatööstuse Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	13
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	26.03.2014
6. Kutsestandard kehtib kuni	31.10.2018
7. Kutsestandardi versiooni number	2
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	7413 Elektriliinide paigaldajad ja hooldajad
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	5
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Electrical network installer, level 5
Soome keeles	Sähköverkostoasentaja
Vene keeles	Электрик наружных электроустановок
C.3 Lisad	
Lisa 1 Keelte oskustasemete kirjeldused	